

ΑΠ' ΤΙΣ ΟΜΙΛΙΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ

ΔΙΔΑΧΕΣ ΤΟΥ ΣΤΑΡΕΤΣ ΖΩΣΙΜΑ

Περί του ρώσου μοναχού και της σημασίας του

Πατέρες και διδάσκαλοι μου τι είναι καλόγερος; Οι μορφωμένοι άνθρωποι του καιρού μας προφέρουν τούτη τη έξη κοροϊδευτικά και είναι πολλοί που την ξεστομίζουν και σα βρισιά ακόμα. Κι όσοι περνάει ο καιρός τόσο και χειροτερεύει η κατάσταση. Η αλήθεια είναι , αλλοίμονο, η αλήθεια είναι πως κι ανάμεσα στους καλόγερους, υπάρχουν πολλοί οκνηροί, δούλοι της σάρκας, φιλήδονοι , αναιδείς αλήτες. Αυτούς παίρνουν σαν επιχείρημα οι μορφωμένοι κοσμικοί: «εσείς , μας λένε, είστε οκνηροί και παράσιτα μέλη της κοινωνίας, ζείτε με τον ξένο μόχθο, είσαστε όλοι σας αδιάντροποι ζητιάνοι». Κι όμως πόσοι είναι ταπεινοί και πράοι που δεν ζητούν άλλο παρά ν' απομονωθούν και να προσευχηθούν με φλογερή πίστη στην ησυχία τους. Αυτούς λίγο τους θυμούνται, τους αποσιωπούν μάλιστα κι όμως πόσο θ' απορούσαν αν τους έλεγα πως αυτοί οι πράοι που λαχτάρησαν ν' απομονωθούν για να προσευχηθούν , ίσως να σώσουν για μια ακόμα φορά τη ρούσικη γη! Γιατί στ' αλήθεια αυτοί είναι έτοιμοι κάθε στιγμή για το πλήρωμα του χρόνου. Φυλάνε προσωρινά στην απομόνωση τους μ' ευλάβεια την αναλλοίωτη εικόνα του Χριστού σ' όλη την αγνότητα της θεϊκής αλήθειας Του, όπως τους την παράδοσαν οι Πατέρες της Εκκλησίας, οι Απόστολοι κι οι Μάρτυρες, και όταν θα χρειαστεί θα την υψώσουν στον κόσμο που η πίστη του έχει κλονιστεί. Αυτό είναι μια μεγάλη ιδέα. Τούτο το άστρο θα ρίξει την λαμπηδόνα του απ' την Ανατολή.

Αυτές τις σκέψεις κάνω για τον καλόγερο. Μήπως είναι ψέμα; Μήπως είναι υπεροπτικό; Ρίξτε μια ματιά στους κοσμικούς, σ' όλο αυτόν τον κόσμο που υψώνεται πάνω απ' το λαό του Θεού. Τάχα δεν έχουν διαστρεβλώσει τη μορφή του Θεού και την αλήθεια του; Έχουν την επιστήμη τους . Μα η επιστήμη μπορεί να εξετάσει μονάχα τα όσα γίνονται αντιληπτά με τις αισθήσεις. Ο ψυχικός κόσμος δηλαδή το μεγαλύτερο ήμισυ της ανθρώπινης ύπαρξης , έχει τέλεια εξοστρακιστεί ,

αποπέμφθηκε μ' αλαλαγμούς θριάμβου , ακόμη και με μίσος. Ο κόσμος διακύρηξε την ελευθερία του , ιδιαίτερα τον τελευταίο καιρό, και τι έγινε τάχα με τούτη την ελευθερία τους. Μονάχα υποδούλωση και αυτοκτονία! Επειδή οι κοσμικοί λένε: «έχεις ανάγκες και πρέπει να τις ικανοποιήσεις. Γιατί έχεις τα ίδια δικαιώματα που έχουν οι εξέχοντες και οι πλούσιοι. Μη φοβάσαι να τις ικανοποιήσεις , απεναντίας πρέπει να τις πολλαπλασιάσεις τις ανάγκες σου». Αυτό είναι το πραγματικό δόγμα του κόσμου. Νομίζουν ότι αυτό θα πει ελευθερία. Μα τι βγαίνει απ' αυτό το δικαίωμα της αύξησης των αναγκών; Στους πλούσιους η απομόνωση , και η πνευματική αυτοκτονία, στους πτωχούς ο φθόνος και ο φόβος επειδή δικαιώματα βέβαια τους δώσανε μα δεν δείξαν ακόμα τον τρόπο να ικανοποιούν τις ανάγκες τους. ...

Ο μοναστικός δρόμος είναι εντελώς διαφορετικός. Κοροϊδεύουν την υποταγή, τη νηστεία και την προσευχή και όμως αυτό είναι ο μοναδικός δρόμος για να πετύχει κανείς την πραγματική , την αληθινή ελευθερία: Ξεριζώνω από μέσα μου τις περιττές και άχρηστες ανάγκες, δαμάζω τον εγωισμό και την περιφανεία μου με την υπακοή και την πειθαρχία και φτάνω έτσι , με τη βοήθεια του Θεού στην ελευθερία του πνεύματος και μαζί στην πνευματική αγαλλίαση!... κατακρίνουν τον καλόγερο για την απομόνωση του «Απομονώνεσαι μέσα στο μοναστήρι για να σώσεις την ψυχή σου και ξεχνάς πως πρέπει να υπηρετήσεις σαν αδερφός την ανθρωπότητα». Μ' ας εξετάσουμε καλύτερα τα πράγματα. Ποιος δείχνει περισσότερη αδερφική αγάπη; Γιατί δεν είμαστε εμείς οι απομονωμένοι μα εκείνοι μονάχα που δεν το βλέπουν. Από μας, απ' τα μοναστήρι, βγαίνανε απ' τα παλιά χρόνια οι λαϊκοί ηγέτες. Γιατί να μη βρεθούν και τώρα; Τούτοι οι ίδιοι οι ταπεινοί και οι πράοι νηστευτές και σιωπητές θα ξεσηκωθούν και θα εργασθούν για τη μεγάλη υπόθεση. Ραπ 'το λαό θα έρθει η σωτηρία της Ρωσίας. Και το ρούσικο μοναστήρι ήταν πάντα μαζί με το λαό. Αν ο λαός βρίσκεται σ' απομόνωση , θα πει πως και μείς είμαστε απομονωμένοι. Ο λαός πιστεύει με τον δικό του τρόπο. Ένας άθεος ηγέτης δεν θα κατορθώσει να κάνει τίποτα στη Ρωσία, έστω κι αν έχει ειλικρινή καρδιά και έξοχο μυαλό. Αυτό να το θυμάστε. Ο λαός θ' αντιμετωπίσει τον αθεϊστή και τα κατατροπώσει και θα γίνει η ενιαία ορθόδοξη Ρωσία. Φροντίστε λοιπόν το λαό και διαφυλάξτε αμόλυντη την καρδιά του . μορφώστε την εν σιωπή. Αυτός θα ναι ο μοναδικός σας άθλος. Γιατί αυτός ο λαός είναι θεοφόρος.

Περί προσευχής, αγάπης και επαφής μετ' άλλων κόσμων

Νέε, μην ξεχνάς την προσευχή σου· σε κάθε σου προσευχή , αν είσαι ειλικρινής, θα προβάλλει ένα καινούργιο συναίσθημα και μέσα σ' αυτό μια καινούργια σκέψη, που άλλοτε την αγνοούσες και που θα σου δώσει καινούργιο θάρρος. Και θα καταλάβεις πως η προσευχή είναι διαπαιδαγώγηση. Να θυμάσαι και τούτο ακόμα: κάθε μέρα και κάθε φορά που θα μπορείς να επαναλαμβάνεις μέσα σου: «Κύριε ελέησον όσους ενεφανίστησαν σήμερον ενώπιόν σου». Γιατί την κάθε ώρα και την κάθε στιγμή χιλιάδες άνθρωποι τελειώνουν τη ζωή τους σ' αυτή τη γη και οι ψυχές τους παρουσιάζονται ενώπιον του Θεού. Κι είναι πολλοί αυτοί που έφυγαν απ' τη γη έρημοι , δίχως να το ξέρει κανείς, μέσα στην κατάθλιψη και στον πόνο με τη σκέψη πως κανένας δεν θα βρεθεί να τους λυπηθεί και πως κανένας δεν θα ξέρει αν ζήσανε καμιά φορά είτε όχι. Και να που η προσευχή σου υπέρ αναπαύσεως τους, απ' την άλλη άκρη του κόσμου θα φτάσει στο Θεό , έστω και αν σου είναι ολότελα άγνωστος. Πόσο θ' αγαλιάσει η ψυχή τους που στάθηκε περίτρομη μπροστά στο Θεό, σαν θα νιώσει κείνη τη στιγμή πως υπάρχει ένας άνθρωπος που προσεύχεται γι' αυτούς, που έμεινε κάτω στη γη μια ανθρώπινη ύπαρξη να τους αγαπάει. Μα και ο Θεός θα τους σπλαχνιστεί περισσότερο , γιατί αφού βρέθηκες εσύ να τους λυπηθείς πόσο μάλλον ο Θεός που η ευσπλαχνία και η αγάπη του είναι αστείρευτη. Και θα τους συγχωρήσει για χάρη σου.

Αδερφοί μου μη σας τρομάζουν οι αμαρτίες των ανθρώπων. Αγαπάτε τον άνθρωπο ακόμη και μέσα στην αμαρτία του γιατί αυτή η αγάπη είναι το ομοίωμα της αγάπης του Θεού κι αποτελεί την

ανώτερη αγάπη επί της γης. Αγαπάτε τη δημιουργία του Θεού και στην ολότητα της μας και στο κάθε της κομματάκι...Ν' αγαπάτε τα ζώα. Ο Θεός τους έδωσε λίγη νοημοσύνη κι ασυννέφιαστη χαρά. Μη την καταστρέφετε λοιπόν, μη τα βασανίζετε, μη τους αφαιρέτε τη χαρά τους, μη πάτε ενάντια στη σκέψη του Θεού. Άνθρωπε μην επαίρεσαι αντίκρυ στα ζώα: αυτά είναι αναμάρτητα, ενώ εσύ μ' όλο σου το μεγαλείο ρυπαίνεις τη γη με την παρουσία σου και αφήνεις πίσω σου τα σαπρά σου ίχνη. ... Ν' αγαπάτε ιδιαίτερα τα μικρά παιδιά για τι αυτά είναι αναμάρτητα, σαν τους αγγέλους και ζούνε για να μας δίνουν χαρά, και να εξαγνίζουν τις καρδιές μας και είναι σαν ένα παράδειγμα για μας. Αλλοίμονο σ' όποιον προσβάλλει ένα παιδί...

Ίσως έρθει μια μέρα πού δεν θα ξέρεις τι ν' αποφασίσσεις, ιδιαίτερα όταν θα βλέπεις τα κρίματα των ανθρώπων και θ' αναρωτιέσαι: «Να του επιβληθώ με τη βία ή με την ταπεινή αγάπη;» πάντα αυτή την απόφαση να παίρνεις: «θα του επιβληθώ με την ταπεινή αγάπη». Αν τ' αποφασίσσεις αυτά οριστικά, θα μπορέσεις να υποτάξεις όλο τον κόσμο. Η ταπεινοφροσύνη, η γεμάτη αγάπη, είναι μια δύναμη φοβερή, πιο δυνατή από κάθε άλλη. Τίποτα παρόμοιο δεν υπάρχει πάνω στη γη. Κάθε μέρα, κάθε ώρα, κάθε στιγμή να προσέχει τον εαυτό σου και να φροντίζεις να είναι κόσμια η μορφή σου. Επειδή μπορεί να σου τύχει να περάσεις μπροστά απ' ένα παιδάκι, οργισμένος, βλαστημώντας, με την ψυχή γεμάτη θυμό, μπορεί εσύ να μη το πρόσεξες καθόλου το παιδάκι μα εκείνο θα σε δει, και το πρόσωπο σου το παραμορφωμένο απ' την οργή και την ασέβεια είναι πιθανό να χαραχτεί στην ανυπεράσπιστη καρδούλα του. Χωρίς να το καταλάβεις μπορείς να τούριξεις ένα κακό σπόρο στην ψυχή του που ίσως να βλαστήσει, και όλα αυτά γιατί δεν φυλάχτηκες μπροστά στο παιδί και γιατί δεν καλλιέργησες μέσα σου την προνοητική και τη δραστήρια αγάπη...

Φίλοι μου, να παρακαλείτε το Θεό να σας δώσει ευθυμία. Νάσαστε εύθυμοι σαν τα μικρά παιδιά, σαν τα πετεινά του ουρανού. Και μη σας απασχολούν τα κρίματα των ανθρώπων, μη φοβάστε πως θα ματαιώσουν το έργο σας και δεν θα τα' αφήσουν να πραγματοποιηθεί. Μη λέτε: «η αμαρτία είναι ισχυρή, είναι ισχυρή η ασέβεια, είναι ισχυρό το κακό περιβάλλον και μείς είμαστε μονάχοι και ανυπεράσπιστοι, θα μας πνίξει το κακό περιβάλλον και δεν θ' αφήσει να πραγματοποιηθεί το θεάρεστο έργο». Αποδιώχτε μακριά σας τέκνα μου, αυτή την απαισιοδοξία! Μια σωτηρία υπάρχει για σένα: πάρε τον εαυτό σου και κάνε τον υπεύθυνο για τις αμαρτίες των ανθρώπων. Φίλε μου, αυτό στ' αλήθεια είναι έτσι. Γιατί μόλις θεωρήσεις ειλικρινά τον εαυτό σου υπόλογο για όλα και για όλους, θα δεις κιόλας στη στιγμή πως ακριβώς έτσι είναι και πως εσύ φταις ακριβώς για όλους και για όλα. Μ' αν θα ρίχνεις τη δική σου οκνηρία και τη δική σου αδυναμία στους άλλους, θα καταντήσεις στο τέλος να πλημμυρίσεις από σατανική περηφάνια και θα τα βάλεις με το Θεό. ...

Μπορεί κανείς να κρίνει τους όμοιους του; Περί της μέχρι τέλους πίστεως.

Να θυμάσαι προ πάντων πως δεν μπορείς να γίνεις κανενός κριτής. Επειδή δεν μπορεί να υπάρξει στη γη δικαστής για έναν που εγκλημάτησε, πριν να νοιώσει αυτός ο δικαστής πως κι ο ίδιος είναι το ίδιο εγκληματίας σαν κι αυτόν ποιεί μπροστά του και πως ίσως-ίσως αυτός ναναι ο πιο ένοχος απ' όλους. Όταν φτάσει στο σημείο να το παραδεχτεί αυτό, τότε θα μπορέσει να γίνει και δικαστής των άλλων. Όσο κι αν αυτό φαίνεται παράλογο απ' τη πρώτη άποψη, είναι ωστόσο αληθινό. Γιατί αν εγώ ήμουν αναμάρτητος, ίσως να μην υπήρχε καν ο εγκληματίας που τώρα πρέπει να δικάσω. Αν μπορείς να πάρεις απάνω σου το έγκλημα του κατηγορούμενου που θα δικάσει η καρδιά σου, τότε να το πάρεις χωρίς χρονοτριβή και να υποφέρεis συ γι' αυτόν, και κείνον να τον αφήσεις να φύγει χωρίς καμιά νουθεσία. Ακόμα κι αν ο ίδιος ο Νόμος σε όρισε δικαστή του, προσπάθησε και τότε να τον δικάσεις όσο σου είναι δυνατόν με το ίδιο πνεύμα, επειδή ο κατηγορούμενος θα φύγει και θα καταδικάσει τον εαυτό του πολύ χειρότερα απ' ότι θα μπορούσε να το είχε κάνει το δικό σου δικαστήριο. Αν μείνει ασυγκίνητος στη χάρη που του έκανες- ίσως ακόμα και να σε περιγελάσει-

μην παρασέρνεσαι απ' αυτό: θα πει πως δεν έφτασε ακόμα η ώρα του, μα θάρθει στον καιρό της. Μα κι αν δεν έρθει δεν πειράζει: θα βρεθεί κάποιος άλλος στη θέση του να καταλάβει και να μαρτυρήσει, να καταδικάσει και να κατηγορήσει μονάχος του τον εαυτό του κι έτσι θα εκπληρωθεί η αλήθεια. Αυτό να το πιστεύει βαθιά, να το πιστεύεις χωρίς αμφιβολίες γιατί σ' αυτό στηρίζεται όλη η ελπίδα και η αγάπη των αγίων. Να κάνεις ακούραστα το καλό. Αν τη νύχτα θυμηθείς όταν πέσεις να κοιμηθείς πως δεν έκανα εκείνα πούπρεπε», τότε να σηκωθείς αμέσως και να το κάνεις. Αν οι άνθρωποι γύρω σου είναι κακοί και αναισθητοί και δεν θελήσουν να σ' ακούσουν, τότε να γονατίσεις μπροστά τους και να τους ζητήσεις συγχώρεση, γιατί, μα την αλήθεια, φταις και συ που δεν θέλουν να σ' ακούσουν. Και να εξαγριωθούν τόσο πολύ που να σου είναι αδύνατο να τους μιλήσεις, τότε να τους βοηθάς σιωπηλά και με ταπεινοφροσύνη, χωρίς ποτέ να χάνεις την ελπίδα σου. Κι αν σε παρατήσουν όλοι και σε αποπέμψουν με τη βία τότε, όταν θα μείνεις μόνος, πέσε καταγής και φίλησε το χώμα, βρέξε το με τα δάκρυα σου και η γη θα καρπίσει, έστω κι αν δεν σε δει και δεν σ' ακούει κανένας στην απομόνωση σου. Να πιστεύεις ως το τέλος, έστω κι αν όλοι οι άνθρωποι της γης χάσανε την πίστη τους και απόμεινες μονάχα εσύ πιστός: Πρόσφερε τη θυσία σου και τότε, ύμνησε το Θεό, εσύ, ο μόνος που έμεινες. Κι αν συναντήσεις άλλον ένα σας και σένα, να αμέσως-αμέσως ένας κόσμος ολάκερος, ένας κόσμος ζώσης αγάπης. Αγκαλιαστείτε τότε και υμνήστε τον Κύριο: γιατί η αλήθεια Του εκπληρώθηκε έστω μονάχα και σε σας του δύο...

Περί κολάσεως και εξωτέρου πυρός. Μυστηριακή θεώρηση

Πατέρες και διδάσκαλοι, σκέφτομαι: «Τι είναι Κόλαση; Και λέω πως είναι «το μαρτύριο του να μην αγαπάει κανείς». Μια φορά, μέσα στο άπειρο, τον άμετρο χρόνο και στο διάστημα, δόθηκε σε μια πνευματική ύπαρξη- με την εμφάνιση της πάνω στη γη- η δυνατότητα να πει στον εαυτό της: «υπάρχω και αγαπώ». Μια φορά, μονάχα μία φορά της δόθηκε μια στιγμή ενεργητικής αγάπης, ζώσης και για τούτο της δόθηκε η επίγεια ζωή και μαζί με αυτήν ο καιρός και οι διορίες. Και τι έγινε λοιπόν; Αυτή η όλβια ύπαρξη αρνήθηκε το ανεκτίμητο δώρο, δεν το εξετίμησε, δεν το αγάπησε τούρριξε μια κοροϊδευτική ματιά και έμεινε αναισθητη. Όταν μια τέτοια ύπαρξη φεύγει απ' τη γη, βλέπει τους κόλπου του Αβραάμ, πιάνει κουβέντα με τον Αβραάμ, όπως μας το λέει η παραβολή του Λαζάρου και πλουσίου, ατενίζει τον Παράδεισο, μπορεί ακόμα να πλησιάσει και τον Κύριο, μα τούτο ακριβώς είναι το μαρτύριο της, το ότι ανεβαίνει στο Θεό δίχως νάχει αγαπήσει, επειδή μόλις αγγίζει εκείνους που έχουν αγαπήσει και που αυτή είχε περιφρονήσει την αγάπη τους. Επειδή τώρα βλέπει ξεκάθαρα και θα πει μοναχός του στον εαυτό του: τώρα πια κατέχω τη γνώση, και λ' όλο που διψάω ν' αγαπήσω, δεν θα υπάρχει πια κανένας άθολος στην αγάπη μου, δεν θα υπάρχει θυσία, γιατί τελείωσε πια η επίγεια ζωή μου, δεν θάρθει ο Αβραάμ να μου δώσει έστω και μια σταγόνα ζώντος ύδατος (δηλαδή να μου ξαναδώσει το δώρο της επίγεια ζωής που είχα πρώτα) για να δροσίσει τη φλόγα της δίψας μου για μια αγάπη πνευματική μ που με φλογίζει τώρα και που την περιφρόνησα όσο ήμουν στη γη. Δεν έχω πια ζωή και δεν θα υπάρξει καιρός: και αν ακόμα θάμουν πρόθυμος να θυσιάσω τη ζωή μου για τους άλλους, είναι αργά πια γιατί πέρασε κείνη η ζωή που θα μπορούσα να την προσφέρω θυσία στην αγάπη, και τώρα μια άβυσσος χωρίζει κείνη τη ζωή απ' την τωρινή μου ύπαρξη. Μιλάνε για φλόγες υλικές που έχει η Κόλαση, δεν το ερευνώ αυτό το μυστήριο γιατί με πιάνει δέος, σκέφτομαι όμως πως κι αν ακόμα υπήρχαν υλικές φλόγες, τότε, μα την αλήθεια, οι κολασμένοι θα τις δεχόταν με χαρά γιατί με τα σωματικά μαρτύρια θα ξεχνούσαν, έσω και για μια στιγμή μονάχα το ψυχικό τους μαρτύριο που είναι ακόμα πιο τρομερό. Μα ούτε και είναι δυνατό να τους απαλλάξει κανείς απ' αυτό το ψυχικό τους μαρτύριο, γιατί δεν είναι εξωτερικό μα τόχουν μέσα τους....

Ω υπάρχουν άνθρωποι που φτάσανε στην Κόλαση, αλαζόνες και θηριώδεις, παρ' όλη την αδιαφιλονίκητη γνώση και την ενόραση της αναντίρρητης αλήθειας. Αυτοί αποζήτησαν από μόνοι τους την κόλαση και δεν μπορούν να τη χορτάσουν. **αυτοί πια είναι κολασμένοι με το έτσι θέλω.** Υπάρχουν μερικοί απαίσιοι που καταράστηκαν οι ίδιοι τον εαυτό τους, γιατί καταράστηκαν το Θεό και τη ζωή. Τρέφονται με την άγρια αλαζονεία τους, όπως ένας πεινασμένος που βρέθηκε στην έρημο κι άρχισε να βυζαίνει το ίδιο του το αίμα. Όμως δεν πρόκειται να χορτάσουν εις τους αιώνες των αιώνων γιατί δεν δέχονται τα συχωρεθούν και καταριόνται το Θεό που τους καλεί κοντά Του. Δεν τους είναι μπορετό να βλέπουν , χωρίς μίσος το Θεό και απαιτούν να μην υπάρχει Θεός της ζωής, απαιτούν να αυτοεκμηδενιστεί ο Θεός και να καταστρέψει τη δημιουργία Του. Και θα καίγονται στον αιώνα τον άπαντα στις φλόγες της οργής τους, διψώντας το θάνατο και την ανυπαρξία. Όμως δεν θα λάβουν το θάνατο.

*Αδερφοί Καραμαζόφ
Φ.Ντοστογιέφσκι*

ΠΗΓΗ: http://talantoblog.blogspot.com/2009/09/blog-post_5990.html